

Донець Л.І., канд.екон.наук, доц.
Баранцева С.М., канд.екон.наук

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Донецьк, Україна

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Однією з провідних ознак стратегії сталого розвитку, спрямованого на гармонізацію екологічних, економічних та соціальних процесів, є вирішення еколого-кліматичних проблем. З погляду вчених, що досліджують еколого-кліматичні проблеми, сутність корінних розбіжностей щодо питань глобальної зміни клімату полягає в діаметрально протилежній оцінці фахівцями внеску антропогенного фактору в кліматичні флуктуації, відповідно доцільності встановлення обмежень на емісії парникових газів [1, 33-34].

Охорона навколишнього атмосферного повітря - один з важливих пріоритетних напрямків захисту навколишнього середовища, що забезпечують зниження ризику для здоров'я населення. Джерела забруднення атмосферного повітря різноманітні. Всі вони, як правило, природного або антропогенного походження й умовно можуть бути віднесені до певних класів.

За рахунок природних джерел забруднення атмосфери відбувається повільно. При цьому варто мати на увазі, що значна частина часток знову осаджується на поверхні землі, а газові компоненти можуть за рахунок хімічних реакцій переходити в інші види. Людство так чи інакше за багато сторіч пристосувалося до умов життя, обумовлених локальними й планетарними впливами природних джерел забруднення атмосфери, тому що вплив власної діяльності людей на забруднення було не настільки значно.

Бурхливий приріст обсягів випуску продукції супроводжується появою багатьох нових підприємств, великомасштабного виробництва, які, незважаючи на прийняті міри, є джерелами забруднення атмосфери в сумарно, що збільшуються кількостях.

В умовах трансформації економічних процесів в Україні актуальними є проблеми щодо пошуку нових джерел інвестування, зміни структури та збільшення обсягів ресурсів для забезпечення еколого-економічного управління. Саме завдяки вирішенню цих проблем можна не тільки досягти економічного успіху, а й закласти основу для формування позитивних довгострокових тенденцій розвитку національної економіки. Обмеженість інвестиційних ресурсів і нестабільне фінансування капітальних вкладень в покращання екологічного стану негативно позначаються на розвитку та стабілізації економіки держави.

Київським протоколом передбачено три механізми, які дозволяють країнам забезпечити виконання національних зобов'язань у найбільш ефективний спосіб: інвестиції з розвинутих країн до країн з перехідною економікою та країн, які розвиваються – шляхом Міжнародної торгівлі викидами та Спільного

впровадження, а інвестиції з розвинутих країн та країн з перехідною економікою до країн, які розвиваються – шляхом механізму чистого розвитку [2, 28].

Одним з інструментів реалізації цих механізмів запропоновано використання природних ресурсів, зокрема лісонасаджень. Оскільки ліси є джерелом скорочення викидів парникових газів, то ці проекти можна розвивати аналогічно проектам спільного інвестування, коли іноземний інвестор вкладає кошти у впровадження очисних споруд на підприємствах іншої країни [3].

Україна може залучати кошти іноземних інвесторів для насадження лісних масивів взамін на одержані квоти, або самостійно насаджувати лісні масиви а одержані квоти продавати на міжнародному рівні. Оскільки вартість скорочення викидів у даному випадку є мінімальною, то Україні значно вигідніше скорочувати викиди самостійно, а квоти продавати. Крім того іноземні інвестиції доцільніше залучати у проекти спільного інвестування шляхом впровадження очисних споруд на підприємствах. Але у цьому випадку постає проблема фінансування насадження лісних масивів.

Результати проведеного в ході дослідження SWOT- аналізу іноземного інвестування у насадження лісних масивів дозволили визначити сильні і слабкі сторони використання цього джерела фінансування запропонованого інструменту реалізації механізмів Кіотського протоколу, а також виявити можливості та загрози для країни в разі його використання.

Іншим джерелом фінансування насадження лісних масивів є кошти національних інвесторів. Насадження лісного масиву призведе до покращення екологічного становища у країні тобто призведе до досягнення соціального ефекту з боку підприємства. В питаннях інвестування для вітчизняних підприємств екологічний напрямок не є пріоритетним, оскільки підприємству, крім досягнення соціального ефекту, необхідно як найменше відшкодування витрат які відбулися у процесі інвестування не кажучи вже про створення прибутку. Тому для того, щоб фінансування насадження лісних масивів відбулося за рахунок національного інвестора потрібні додаткові стимули.

Виходячи з досить специфічної галузевої структури та енергоємності національної економіки, важливо не тільки охопити сектори промисловості, що мають найбільші викиди парникових газів, але й врахувати особливості їхнього розвитку на регіональному рівні.

Екологічна ситуація в Донецькій області, яка формувалася протягом тривалого періоду через нехтування об'єктивними законами розвитку та відтворення природно-ресурсного комплексу склалася кризовою. До значного погіршення природних властивостей ландшафту регіону привели, перш за все, висока концентрація підприємств важкої індустрії в поєднанні з недосконалими технологіями промислового виробництва та недостатнє фінансування на здійснення природоохоронних заходів. На сьогоднішній день сумарні викиди шкідливих речовин в області складають більше 40% обсягу таких викидів в атмосферне повітря України ходів складає четверту частину від обсягу відходів по Україні, близько 60% з яких – токсичні, тобто шкідливі для людини [4].

Таким чином, нагальною є проблема покращання екологічної ситуації в Донецькій області через збільшення обсягів інвестування в природоохоронне

будівництво за рахунок усіх джерел фінансування. Одним із таких джерел може стати торгівля квотами на викиди парникового газу.

Таким чином, підсумовуючи все вище викладене, можна зробити такі висновки.

Еколого-економічним інструментарієм управління природокористуванням запропоновано використання лісонасаджень для корегування квотами викидів парникових газів. Особливість розроблених пропозицій полягає в тому, що саме активізація діяльності промислових підприємств у цьому напрямку не тільки забезпечить соціальний ефект – покращання екологічного стану навколишнього середовища, а й матиме економічний ефект – доход від торгівлі квотами викидів парникових газів. При цьому такі галузі промисловості як деревообробна, меблева, целюлозно-паперова не мають можливості торгувати квотами, оскільки не можуть їх створювати на власних підприємствах.

Джерелами коштів для здійснення насадження лісного масиву з метою створення квоти на викиди парникових газів можуть бути: іноземні інвестиції, кошти національних інвесторів, кредити міжнародних організацій.

Література

1. Бортник О.М. Інноваційна складова інвестування як фактор прискорення економічного розвитку //Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. - № 4. – С. 31-36.
2. Вишневський І.М. Екологічно чиста атомна енергетика: технічні, економічні, соціальні, політичні аспекти // Вісник Національної академії наук України. – 2001. - № 9 – С. 12-28.
3. Волосецкая А. Древние проблемы. [Состояние деревообрабатывающей и мебельной промышленности Украины] // Бизнес. – 2005. - № 14. – С. 136-138.
4. Кузьменко О.М. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств Донецького регіону // Менеджер. – 2002. - № 3. – С. 14-18.